

Beste Bezoeker,

Huilen bij kunst. Huilen bij hedendaagse kunst. Waarschijnlijk is het u zelden tot nooit overkomen. Het kan voorvallen dat de confrontatie met een kunstwerk emoties vloeibaar maakt en tot hevige ontroering leidt. In zeldzame gevallen wordt de kijker zo overweldigd door de aanblik van een beeld, dat het aanleiding heeft tot extase, hysterie, duizeligheid, hartkloppingen en flauwte. Het zogenaamde Stendhal syndroom. Bij hoge uitzondering leidt artistieke vervoering tot tranen. Bij het lezen van een meeslepend boek of het bekijken van een film, durven we wel eens snotteren. Bij het bekijken van een uitzonderlijk schilderij, videowerk of installatie, houden we het meestal droog. De Amerikaanse kunsthistoricus James Elkins heeft in 2002 onderzocht waarom dat zo is. In zijn studie *Pictures & Tears* beweert hij dat de museumbezoeker de rust en de ontvankelijke houding ontbeert die zo noodzakelijk zijn voor het opwellen van tranen. Bovendien staat kennis sentimentele ervaring in de weg, volgens Elkins. Minder weten is beter.

In deze tentoonstelling draait het dan echter niet om 'ontroering' maar testen wij als twee tentoonstellingsmakers (curator Xander Karskens en museumdirecteur Ann Demeester) of en hoe 'beroering' een rol speelt binnen de actuele kunst. Beroering betekent zo veel als emotioneel in beweging komen. Dat kan heel klein en minimaal maar kan ook een intense ervaring zijn. Het onderzoek gebeurt proefondervindelijk, op basis van een subjectieve selectie van kunstwerken. We zijn hierbij bijzonder geïnteresseerd in 'affect', een fenomeen dat recent door diverse kunstenaars en curatoren wordt onderzocht. Affect is een term die gebruikt wordt om te verwijzen naar een stadium dat aan emotie of gevoel vooraf gaat. Emotie laat zich (doorgaans) tonen en in taal uitdrukken. Affect is wat men noemt 'pre-verbaal' – het komt voor de taal en laat zich moeilijk in woorden uitdrukken. Het is direct en fysiek, primair en intuïtief. Het is een moment waarop we los komen van het denken en het woord. Affect is daardoor ook erg zintuigelijk, lichamenlijk en intiem.

In de tentoonstellingen in De Hallen vindt u kunstwerken die u (aan)raken én werken die dit 'affect' thematiseren. Zo onderzoekt Melanie Gilligan in haar soloproject *The Common Sense* (Verweyhal) welke essentiële rol medeleven en empathie spelen in menselijke relaties en brengt Sven Augustijnen (Collectiekabinet) de frustratie in beeld van patiënten die door afasie niet in staat zijn een verbinding te leggen tussen denken en spreken. In de Vleeshal kunt u onder meer ervaren hoe Eamonn Harnett met rituelen verstillend oproept, hoe George Minne met een koel marmeren beeld innige vertederend kan veroorzaken en hoe Hassan Khan een bezwering oproept.

Bij de geëxposeerde werken vindt u '2 stemmen' waarin wij ieder formuleren waarom dat specifieke kunstwerk ons fascineert, of iets met ons doet dat eigenlijk nauwelijks te benoemen is. We geven aan dat onze reacties wel degelijk iets te maken hebben met de aard van het werk, en niet uitsluitend met onze persoonlijke smaak of geestesgesteldheid. Misschien herkent u zich in onze beschrijvingen of misschien wendt u zich ervan af. Het kan zijn dat James Elkins u hierbij behulpzaam kan zijn. Hij besluit zijn boek namelijk met acht tips voor de museumbezoeker. Ga alleen naar een museum, niet in een groep. Kies een rustige zaal en probeer alle afleidingen te beperken. Neem de tijd. Probeer niets anders te doen dan geconcentreerd kijken. Misschien overdrijft Elkins en is het voldoende te bedenken dat kijken naar kunst is een zaak van het hoofd, het lichaam en het hart. *Up Close and Personal*. Dichtbij en persoonlijk. Aan u de keus!

P.S. In het Frans Hals Museum – innig met De Hallen Haarlem verbonden – is momenteel de tentoonstelling *Emoties – Geschilderde Gevoelens in de Gouden Eeuw* te zien van curator Gary Schwartz, nauw verwant aan de tentoonstelling *Up Close and Personal*. Een double bill die zeer de moeite waard is!

Vriendelijke groet,

Ann Demeester

Xander Karskens